

СУЧАСНИЙ ФРАНЦУЗЬКОМОВНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС (НА МАТЕРІАЛІ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОМОВ ЕММАНУЕЛЯ МАКРОНА)

А.І. Довга, студентка групи ФІНБ-1-16-4.0д, IV курс, спеціальність «Філологія (французька мова і література)».

Науковий керівник: М.А. Зверева, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства, кандидат педагогічних наук.

У статті розглянуто особливості політичного дискурсу на матеріалі екологічних промов Еммануеля Макрона, з'ясовано стратегії й засоби переконання, проаналізовано специфіку зображально-виражальних засобів, притаманних політиці.

Ключові слова: політичний дискурс; екологічний дискурс; еколінгвістика.

Актуальність та доцільність дослідження. Актуальність даної роботи обумовлена тим, що політичні діячі у своїх виступах часто зачіпають актуальну наразі тему екології, що змушує їх використовувати у своїх промовах стратегії і тактики переконання, елементи аргументації, зображально-виражальні засоби, які притаманні політичному дискурсу.

Метою статті є виявлення специфіки функціонування екологічної лексики у французькому політичному дискурсі та визначення особливостей лінгвістичних засобів, використаних у промовах президента Франції Еммануеля Макрона на екологічну тематику. Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) окреслення поняття «політичний дискурс» та «екологічний дискурс»;
- 2) виявлення жанрових характеристик французькомовного політичного дискурсу у промовах Еммануеля Макрона на екологічну тематику;
- 3) виявлення й опис специфіки лінгвістичних засобів у промовах політика на екологічну тематику.

Аналіз останніх публікацій. Існує широка класифікація дискурсу. Ми будемо спиратися на типологію розроблену представником критичного дискурсивного аналізу Т. ван Дейком, який виділяє такі різновиди дискурсу: політичний, медичний, судовий, освітній та науковий, медіа-дискурс, корпоративний текст і мовлення [3, с. 122].

У нашому дослідженні ми будемо розуміти політичний дискурс як сукупність усіх мовленнєвих актів у політичних дискусіях, а також правил публічної політики, які оформилися відповідно до існуючих традицій і отримали перевірку досвідом [2, с. 6]. Матеріалом дослідженні слугували промови Еммануеля Макрона на екологічну тематику.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наразі популярним та обговорюваним терміном сучасної лінгвістики є поняття дискурсу. Термін «дискурс» у лінгвістику увів бельгійський лінгвіст Е. Бюїссанс [5], виходячи з сосюрівського уявлення співвідношення «мови – мовлення – мовної діяльності». Фактично дискурс постає як проміжна ланка у ланцюжку «langue – discours – parole», де «langue – це система, певна свідомо конструкція, discours – комбінації, через реалізацію яких мовець використовує код мови (сема), та parole – механізм, який допомагає реалізувати ці комбінації (семантичний акт) [4, с. 454].

Сучасна теорія дискурсу бере свій початок з праць французького вченого Е. Бенвеніста, який виділив план нарації (recit) і план дискурсу (discours), який треба розуміти у найширшому сенсі, як будь-яке висловлення, яке передбачає мовця і слухача, і намір першого певним чином впливати на іншого [1, с. 120]. У французькій лінгвістиці тему дискурсу розробили такі вчені як Е. Бенвеніст, Д. Менгено, П. Шародо, М. Пеше тощо.

У виступах Еммануеля Макрона на екологічну тематику часто відбивається національний девіз Франції «Liberté, Égalité, Fraternité» (укр. «Свобода, рівність, братерство»). У риториці Еммануеля Макрона дана тема представлена певним набором лексичних компонентів: «libre», «la liberté», «l'inégalité», «l'égalité», «ensemble», «collectivement», «le collectif», «la coopération», «coopérer». Проте політик дещо вдосконалює ці поняття в контексті екологічної тематики:

«Et nous avons un cadre, ici même, le cadre des États libres qui se reconnaissent mutuellement et qui sont censés travailler pour le bien commun et préparer l'avenir de l'humanité, répondre à ces crises contemporaines, comme nous

*avons les cadres du multilatéralisme régionaux sur de nombreux sujets ou thématiques quand il s'agit du commerce ou de **la coopération économique.**»* (Переклад мій тут і далі: *І у нас є рамки, рамки вільних держав, які визнають одна одну і які повинні працювати на загальне благо та готувати майбутнє людства, відповідати на сучасні кризи, оскільки у нас є рамки регіональної багатосторонності з багатьох питань або тем, якщо мова йде про торговельну чи економічну співпрацю*) [Discours d'Emmanuel Macron lors de la 74ème assemblée générale de l'ONU, 24/09/2019].

*«Nous n'arrivons plus à régler la grande pauvreté et les nouvelles formes **d'inégalités : inégalités d'opportunités, inégalités de genre, inégalités d'accès à l'éducation dans les régions les plus pauvres, inégalités devant la santé pour accéder aux traitements requis, inégalités climatiques** quand on parle des pays les plus vulnérables ou des régions les plus pauvres frappés encore davantage par le réchauffement ou la raréfaction de la biodiversité.»* (Ми більше не в змозі вирішити надзвичайну бідність та нові форми нерівності: нерівність можливостей, гендерну нерівність, нерівність доступу до освіти в найбільш вразливих регіонах, нерівність в галузі охорони здоров'я для доступу до необхідного лікування, кліматичну нерівність, коли ми говоримо про найбільш вразливі країни чи найбільш вразливі регіони, які ще більше постраждали від потепління чи дефіциту біорізноманіття) [Discours d'Emmanuel Macron lors de la 74ème assemblée générale de l'ONU, 24/09/2019].

*«Et je crois que c'est cela que nous devons faire aujourd'hui pour calmer certains excès et le faire en complémentarité de la charte que vous avez voulue et qui a été signée qui permet une **coopération de l'ensemble des communes, des collectivités présentes**».* (І я вважаю, що це те, що ми повинні зробити сьогодні, щоб заспокоїти певний надлишок та зробити це як взаємодоповнення до статуту, який ви хотіли і який був підписаний, що дозволяє співпрацю усіх присутніх муніципалітетів) [Emmanuel Macron, Le Lancement de l'Office français de la biodiversité, 13/02/2020]

У промовах Еммануеля Макрона на екологічну тематику важливе місце займає концепт «biodiversité». 2010 рік став міжнародним роком біорізноманіття, що завершився Нагойською конференцією з питань біорізноманіття, яка визнала провал міжнародної мети, яка мала зупинити регрес біорізноманіття до 2010 року, та запропонувала нові цілі (протокол Нагоя). У статті 2 Конвенції про біологічне різноманіття «biodiversité» визначено як «різноманітність живих організмів різного походження, включаючи, наземні, морські та інші водні екосистеми та екологічні комплекси, що включає складу яких вони входять; це включає різноманітність між видами та між видами, а також екосистеми» [6]. Тобто можемо зазначити, що Еммануель Макрон розповсюджує популярний наразі концепт прийняття різноманітності також й на природний світ. Тим самим він привертає більше уваги до свого виступу. При цьому Еммануель Макрон базується на міжнародних договорах та принципах міжнародних організацій, утверджуючи себе, як політика, та Францію, як державу, як ті, що поважають та приймають міжнародні дипломатичні норми й документи та беруть участь у міжнародній спільноті. Крім етичних причин, біорізноманіття є важливим для людського суспільства, яке повністю залежить від нього через екосистемні послуги. Використовуючи у своїх промовах тему біорізноманіття, Еммануель Макрон також наголошує на проблемі використання корисних копалин та закликає інші країни змінити свій вектор розвитку інфраструктури та виробництва до більш екологічного. Тому тема біорізноманіття у Еммануеля Макрона переплітається також з природоохоронним дискурсом.

*«Ce combat pour la **biodiversité** lui aussi a des rendez-vous devant lui et des rendez-vous majeurs en 2020 avec le Congrès de l'UICN en France et la COP 15 de Pékin là aussi en 2020» (Ця боротьба за біорізноманіття також має зустрічі перед нею та основні зустрічі у 2020 році з Конгресом МСОП у Франції та КС 15 у Пекіні знову в 2020 році) [Discours d'Emmanuel Macron lors de la 74ème assemblée générale de l'ONU, 24/09/2019].*

Хочемо зазначити, що під час своїх виступів Еммануель Макрон часто згадує Паризьку угоду (фр. L'accord de Paris) щодо регулювання заходів зі зменшення викидів діоксиду вуглецю з 2020 р.

Оскільки у назві угоди звучить назва французької столиці Париж, то у слухачів вона асоціюється саме з Францією. Лобіюючи Паризьку угоду, Еммануель Макрон хоче викликати у слухачів відчуття, що дана угода є заслугою саме Франції, яка відповідно має великий вплив на міжнародну спільноту. Таким чином, лобіюючи дану угоду, політик хоче зайняти лідируючу позицію у екологічній сфері серед міжнародної спільноти та утвердити Францію як впливову країну:

*«Nous avons pris des engagements, les **Accords de Paris** en font partie et nous avons réaffirmé collectivement notre engagement derrière cet Accord.» (Ми взяли на себе зобов'язання, стаючи частиною Паризьких угод, і ми колективно підтвердили свою прихильність до цієї Угоди) [Emmanuel Macron, La conférence sur la finance durable (Bruxelles) 22/03/18]*

У контексті політичних комунікацій особливого розгляду вимагає лексика, бо вона являє собою найважливіший інструмент у процесі мовного маніпулювання свідомістю. Крім сигніфікативного значення, лексична одиниця також несе в собі емоційно-оцінне значення, тим самим допомагаючи виявити певні інтенції автора.

У контексті екології він використовує концепт «боротьба за щастя». У його промовах часто зустрічаються метафори семантичного поля «боротьба», такі як «lutter», «bataille», «battre» «défendre», «combat». Хоч такі лексеми і є негативно забарвлені мовні одиниці, через відтінкове значення «насильство» і «небезпека для життя», в даному контексті вони несуть позитивні смисли, дозволяючи оратору проникнути у свідомість людей та пробудити почуття відповідальності та активують до дій:

*«C'est de nous **battre** pour avoir un prix du CO2 plus élevé, d'avoir un vrai prix plancher, un mécanisme d'inclusion carbone à nos frontières pour avoir une vraie stratégie de transition européenne qui permette d'aller beaucoup plus vite.»*

(Це боротися за вищу ціну CO2, отримати реальну низьку ціну, механізм інтеграції вуглецю на наших кордонах, щоб мати реальну європейську стратегію переходу, яка дозволяє нам йти набагато швидше) [Emmanuel Macron, Le Lancement de l'Office français de la biodiversité, 13/02/2020].

Частотність вживання таких лексичних одиниць як «tensions», «crises», «difficulté», «enjeux», які мають спільне лексичне забарвлення «проблема», створюють штучну ситуацію стресу для слухача. Цей прийом робить слухача більш чутливим до сприйняття подальшої інформації:

«Et je souhaite que dans la cité phocéenne, des engagements concrets soient pris pour renforcer la conservation des forêts, des océans, des espèces emblématiques, pour développer l'agroécologie, pour assurer que les moyens, notamment financiers, soient à la hauteur de ces enjeux» (І я сподіваюся, що в місті Марсель будуть прийняті конкретні зобов'язання щодо посилення збереження лісів, океанів, вимираючих видів, розвитку агроєкології, забезпечення того, що засоби, особливо фінансові, відповідають цим викликам) [Emmanuel Macron, Le Lancement de l'Office français de la biodiversité, 13/02/2020].

У промовах на екологічну тематику Еммануель Макрон часто говорить від першої особи множини. Цей прийом дозволяє йому говорити не лише від себе, а також як від представника міжнародної спільноти. Таким чином Еммануель Макрон утверджує себе як міжнародного лідера. Крім того, говорячи «ми», він єднає себе з народом, тим самим створюючи імідж більш близького до людей політика. Також цей прийом може використовуватися для посилення почуття єдності народів та згуртованості населення. Більш того, застосування конструкцій, які відображають волевиявлення великої кількості людей сприяє сприйняттю даних виразів як задач, рішення яких необхідно всьому людству:

«Sur ces deux questions mondiales nous sommes en train de perdre la bataille» (З цих двох глобальних питань ми програємо битву) [Discours d'Emmanuel Macron lors de la 74ème assemblée générale de l'ONU, 24/09/2019].

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Під час виступів на екологічну тематику Еммануель Макрон активно користується засобами політичного дискурсу такими як: акцент на інформуванні, переконанні, аргументації та необхідності здійснення дій, використання як суспільно-політичної так і лексики екологічної тематики.

Перспективними є подальші дослідження функціонування екологічних аспектів політичного дискурсу, бо він є безпосередньо пов'язаним з формування суспільної думки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бенвенист Э. *Общая лингвистика: пер. с фр./ Э. Бенвенист.* – М.: Прогресс, 1974. – 447 с.
2. Баранов А.Н. *Введение в прикладную лингвистику/ МГУ им. М.В. Ломоносова. Филос. фак.* – М.: Эдиториал УРСС, 2001.– 358 с
3. Дейк Т. А. ван. *Язык. Познание. Коммуникация/ Т. А. ван Дейк.* – М.: Прогресс, 1989. – 312 с.
4. *Словарь терминов французского структурализма/ Сост. И.П. Ильин// Структурализм "за" и "против". - М.,1996.*
5. *Buysens E. Les Langages et le discours.- Bruxelles, 1943.*
6. *Convention sur la diversité biologique lors du Sommet de la Terre de Rio en 1992.*